

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Slutlig sammanställning av statsbidraget för läkemedelsförmånerna 2012

Utbetalningar och samlat utfall

För året 2012 har Sveriges Kommuner och Landsting och staten inte slutit någon överenskommelse för statens ersättning till landstingen för läkemedelsförmånerna. Det har inneburit att regeringen successivt under året har beslutat om storleken på månadsutbetalningarna.

Den 24 januari 2013 beslutade regeringen om den sista och slutliga utbetalningen för 2012, som avser december månad. Månadsbeloppet uppgår till 1 407 000 002 kronor och är betydligt lägre än vad som betalats ut under föregående månader. Utbetalning kommer att ske den första bankdagen i februari 2013. Se sammanställning månadsvis i bilaga 1.

För helåret 2012 har staten därmed ersatt landstingen med 21 597 miljoner kronor för läkemedelsförmånerna. Kostnaderna för själva läkemedelsförmånen uppgick till drygt 19 676 miljoner kronor 2012, vilket är en minskning med 5,9 procent jämfört med 2011. För andra kostnadsposter, som smittskyddsläkemedel, förbrukningsartiklar, kostnader för DOS, överföringar m.m., uppgick statens ersättning därmed till 1 921 miljoner kronor.

Utöver ersättningen till landstingen kommer 4 miljoner kronor att betalas ut till SKL för finansiering av tjänster utförda av Apotekens Service AB.

Statsbidraget fördelat på landsting

I tabell 1 redovisas statsbidragets storlek 2012 fördelat på olika landsting.

Tabell 1. Statsbidragets storlek per landsting 2012

Landsting	Statsbidrag, kronor
Stockholm	4 607 813 507
Uppsala	727 851 893
Sörmland	647 287 888
Östergötland	988 616 159
Jönköping	763 075 245
Kronoberg	414 612 237
Kalmar	561 328 456
Blekinge	366 258 351
Skåne	2 819 642 253
Halland	681 844 646
V:a Götaland	3 561 150 604
Värmland	656 735 780
Örebro	651 150 333
Västmanland	599 131 243
Dalarna	660 449 513
Gävleborg	662 707 352
Västernorrland	583 579 795
Jämtland	295 800 917
Västerbotten	587 194 212
Norrbotten	625 624 143
Gotland	135 145 473
	21 597 000 000

Statsbidraget och resultat av behovsmodellen och den solidariska finansieringen

Vid den slutliga månadsutbetalningen justerade regeringen även fördelningen *mellan* landstingen i enlighet med den behovsmodell, inklusive solidarisk finansiering, som tillämpats sedan 2002. Behovsmodellen uppdateras vanligen varje år i samband med att en ny överenskommelse sluts mellan parterna. För 2012 genomfördes denna justering istället under den sista utbetalningsmånaden vilket innebar, förutom ett lägre utbetalningsbelopp, även en del justeringar i fördelningen *mellan* landstingen. Nedan redovisas utfallet av behovsmodellen och den solidariska finansieringen 2012 jämfört med 2011 för respektive landsting.

Behovsmodellen

Den behovsmodell för läkemedel som tillämpats sedan 2002 syftar till att fördela statsbidraget till landstingen efter behov och inte efter faktisk förbrukning. Behovsmodellen baseras på förbrukningen av läkemedel i olika åldrar givet kön, men dessutom tas hänsyn till att behovet skiljer sig åt med hänsyn till socioeko-

nomiska förhållanden som inkomst, boende, sysselsättning och civilstånd. Sammantaget rör det sig om 864 grupper/kombinationer per landsting:

- *Ålder*: 00–04, 05–14, 15–24, 25–44, 45–64, 65–74, 75–84 samt 85+
- *Kön*: män samt kvinnor
- *Inkomst*: 0, under median samt över median
- *Boende*: småhus samt övrigt
- *Sysselsättning*: sysselsatta samt ej sysselsatta (uppdelat på med och utan kontrolluppgift)
- *Civilstånd*: barn + gifta vuxna, tidigare gifta, samt ogifta

Gruppens andel av befolkningen mäts i respektive landsting som ett treårsgenomsnitt och multipliceras med den genomsnittliga läkemedelskonsumtionen för respektive grupp. Skillnader i utfall förklaras i sin helhet av skillnader i befolkningsstruktur då samma ”prislappar” används för samtliga landsting. Varje landsting erhåller genom denna beräkning en modellkostnad. Denna modellkostnad justeras sedan så att genomsnittet för samtliga landsting sammanfaller med det av staten avsatta statsbidraget.

Behovsmodellen beräknas i kronor per invånare. Statsbidraget som 2012 uppgår till 21 597 miljoner kronor motsvarar 2 282 kronor per invånare (2011 var motsvarande belopp 22,9 miljarder kronor respektive 2 437 kronor per invånare).

Förändring 2012 jämfört med 2011

Förändringarna för de enskilda landstingen mellan två år kan förklaras av två faktorer:

- Förändrat bidrag från staten till sektorn.
- Förändrad struktur (utfallet i kronor per invånare i relation till genomsnittet).

För 2012 förklarar den lägre statsbidragsnivån den allra största delen av förändringen. Den faktiska utbetalningen påverkas av förändringar i befolkningsstrukturen och av förändringar i den totala folkmängden i respektive landsting. Se tabell 2 nedan.

Tabell 2. Förändring behovsmodell för enskilda landsting 2012 jämfört med 2011

Landsting	Statsbidrag enl behovsmodell, kr/inv		Statsbidrag, kronor		Differens
	2011	2012	2011	2012	
Stockholm	2 324	2 173	4 836 662 956	4 607 813 507	-228 849 449
Uppsala	2 323	2 174	771 485 741	727 851 893	-43 633 848
Sörmland	2 554	2 398	686 085 011	647 287 888	-38 797 123
Östergötland	2 461	2 299	1 050 443 306	988 616 159	-61 827 147
Jönköping	2 427	2 278	813 788 143	763 075 245	-50 712 898
Kronoberg	2 422	2 269	441 606 709	414 612 237	-26 994 472
Kalmar	2 588	2 427	600 615 633	561 328 456	-39 287 177
Blekinge	2 552	2 392	388 533 824	366 258 351	-22 275 473
Skåne	2 432	2 272	2 993 741 993	2 819 642 253	-174 099 740
Halland	2 435	2 284	723 054 012	681 844 646	-41 209 366
V:a Götaland	2 413	2 262	3 781 191 084	3 561 150 604	-220 040 480
Värmland	2 563	2 404	707 865 574	656 735 780	-51 129 794
Örebro	2 497	2 338	693 989 145	651 150 333	-42 838 812
Västmanland	2 537	2 381	636 151 106	599 131 243	-37 019 863
Dalarna	2 559	2 401	705 134 810	660 449 513	-44 685 297
Gävleborg	2 576	2 417	708 419 633	662 707 352	-45 712 281
Västernorrland	2 590	2 427	625 548 317	583 579 795	-41 968 522
Jämtland	2 523	2 361	317 347 890	295 800 917	-21 546 973
Västerbotten	2 420	2 267	626 344 390	587 194 212	-39 150 178
Norrbottn	2 557	2 404	644 081 986	625 624 143	-18 457 843
Gotland	2 527	2 372	143 908 737	135 145 473	-8 763 264
Totalt	2 437	2 282	22 896 000 000	21 597 000 000	-1 299 000 000

Den solidariska finansieringen

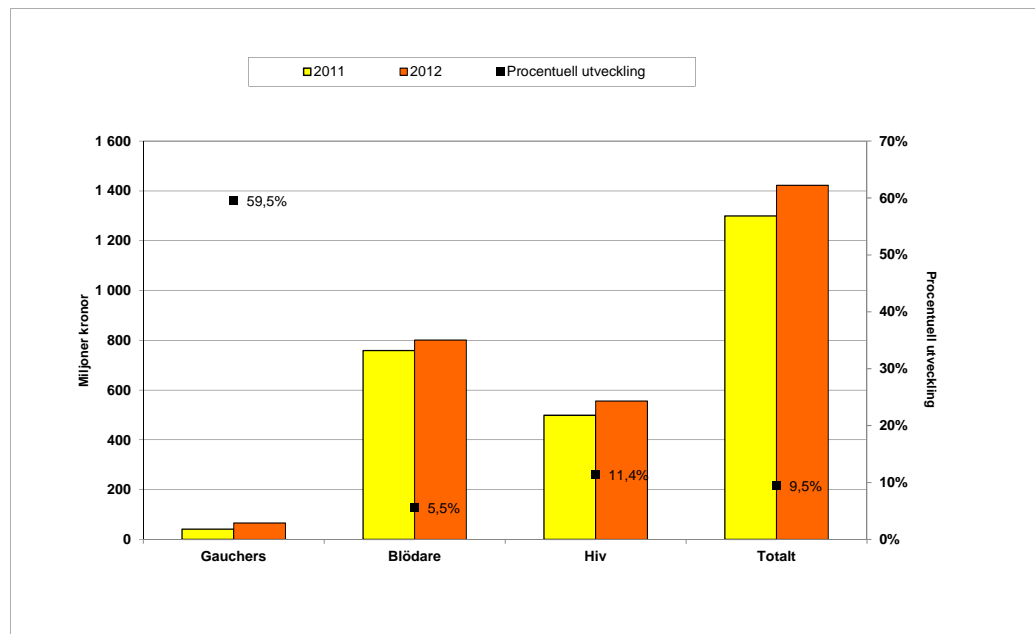
För att en sjukdom ska omfattas av den solidariska finansieringen måste tre kriterier vara uppfyllda. Det måste föreligga en mycket ojämn fördelning av patienter mellan landstingen med en viss sjukdom som kräver läkemedelsbehandling och att behandlingen är kostsam och innebär betydande kostnader för det enskilda landstinget jämfört med andra landsting.

De tre sjukdomar som omfattas av den solidariska finansiering 2012 är de samma som tidigare år:

- Gauchers
- Blödarsjuka
- HIV

Kostnaden för de läkemedel som behandlar dessa sjukdomar steg med 9,5 procent mellan bidragsåren 2011 och 2012. Kostnaderna för HIV-läkemedel ökade med 11,4 procent medan läkemedelskostnaden för Gauchers sjukdom ökade med hela 59,5 procent, se figur 1. Den stora kostnadsökningen för Gauchers sjukdom beror till stor del på att det en tid var brist på tillgång på läkemedel. När sedan läkemedel åter fanns i lager uppstod denna kraftiga ökning.

Figur 1. Kostnad för de läkemedel som finansieras solidariskt, bidragsåren 2011 och 2012 samt procentuell utveckling, miljoner kronor

Anm. Kostnaderna för varje bidragsår i den solidariska beräkningsmodellen grundar sig på kostnaderna från 1 oktober föregående år till och med 30 september gällande bidragsår.

Ersättningstrappa

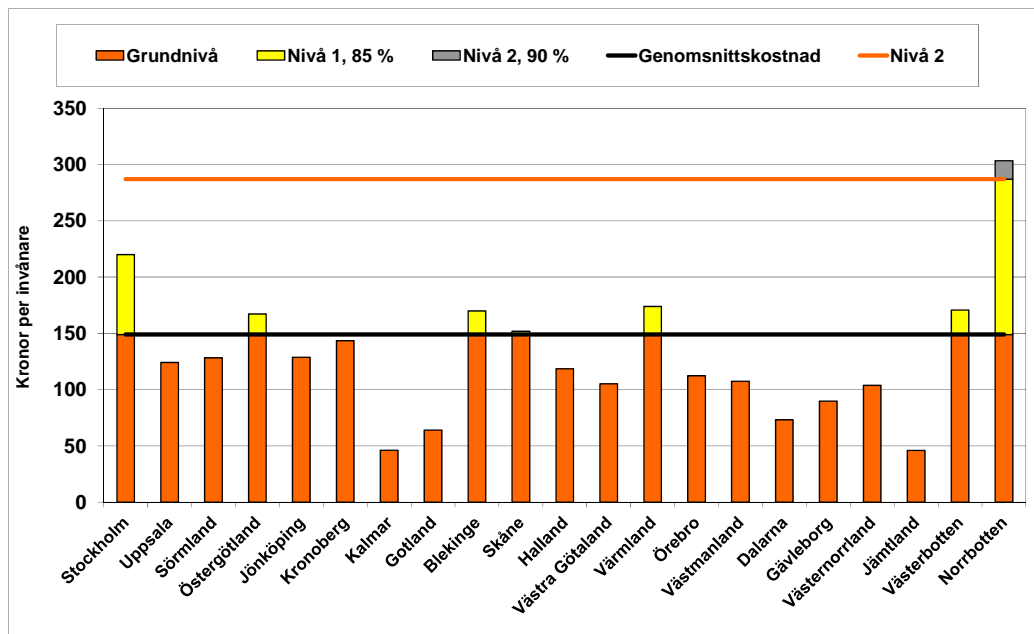
Den samlade kostnaden för de solidariska läkemedlen som ligger till grund för beräkningen av ersättningen 2012 uppgick till 1 423 miljoner kronor. En nedre gräns definieras för hur stor summan av läkemedelskostnaderna för de beslutade sjukdomarna måste vara för att ett landsting ska kunna ta del av den solidariska finansieringen. Över denna gräns utgår det ett relativt stort bidrag för landsting med höga kostnader.

- Kostnader upp till genomsnittet, 149 kronor per invånare, ger inget bidrag.
- Kostnader mellan genomsnittet på 149 och 287 kronor per invånare ger 85 procent i bidrag.
- Kostnader över 287 kronor per invånare ger 90 procent i bidrag.

Både genomsnittskostnaden (149) och nivån på det övre trappsteget (287) höjdes jämfört med bidragsåret 2011.

För bidragsåret 2012 är det sju landsting som redovisar kostnader över genomsnittet och därmed kvalificerar sig för ersättning. Finansieringen sker genom ett avdrag för samtliga landsting med 19 kronor per invånare. Norrbottens landsting kvalificerar sig för ersättning i nivå 2, vilket beror på den kraftiga ökningen av kostnaderna för Gauchers sjukdom men även för läkemedel mot blödersjuka.

Figur 2. Kostnader för solidariskt finansierade läkemedel 2012, kronor per invånare

Förändring jämfört med föregående år

Förändringar för det enskilda landstinget kan förklaras av tre följande faktorer:

- Förändrade kostnader för det egna landstinget för de aktuella läkemedlen (vilket påverkar merkostnad och ersättning).
- Förändrad total kostnad för samtliga landsting för de aktuella läkemedlen (första steget i ersättningstrappan).
- Förändrad finansiering.

Tabell 3. Utfall i modellen för solidarisk finansiering 2012, kronor per invånare

	Utfall		Beräkning				Finansiering	Netto
	2011	2012	Mer-kostnad Nivå 1	Mer-kostnad Nivå 2	Ersättning Nivå 1 (85 %)	Ersättning Nivå 2 (90 %)		
Stockholm	207	220	71	0	60	0	-19	41
Uppsala	109	124	0	0	0	0	-19	-19
Sörmland	116	128	0	0	0	0	-19	-19
Östergötland	140	167	18	0	16	0	-19	-4
Jönköping	144	129	0	0	0	0	-19	-19
Kronoberg	119	144	0	0	0	0	-19	-19
Kalmar	59	46	0	0	0	0	-19	-19
Gotland	55	64	0	0	0	0	-19	-19
Blekinge	112	170	21	0	18	0	-19	-1
Skåne	136	152	3	0	2	0	-19	-17
Halland	96	119	0	0	0	0	-19	-19
V:a Götaland	99	105	0	0	0	0	-19	-19
Värmland	186	174	25	0	21	0	-19	2
Örebro	87	112	0	0	0	0	-19	-19
Västmanland	118	107	0	0	0	0	-19	-19
Dalarna	66	73	0	0	0	0	-19	-19
Gävleborg	82	90	0	0	0	0	-19	-19
Västernorrland	92	104	0	0	0	0	-19	-19
Jämtland	39	46	0	0	0	0	-19	-19
Västerbotten	155	171	22	0	18	0	-19	-1
Norrbottnen	191	303	138	16	117	15	-19	113
Riket	135	149	20	0,4	19	0	-19	0

Stockholm får som tidigare ersättning på grund av höga kostnader för HIV-läkemedel. **Värmlands** ersättning minskar jämfört med förra året till följd av lägre kostnader för blödarsjuka och HIV. Motsatsen gäller i **Norrbottnen**, där kostnaderna för både HIV-läkemedel och läkemedel mot Gauchers sjukdom ökat kraftigt. I **Blekinge** har kostnaderna för blödarsjuka ökat vilket innebär att deras ersättning ökar. Den största förändringen har skett i Norrbotten.

Sammanställning av utfallet av behovsmodellen och den solidariska finansieringen 2012

Ett samlat utfall av behovsmodellen och den solidariska finansieringen redovisas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanställning statsbidrag för läkemedelsförmånen samt resultatet av den solidariska finansieringen 2012

Landsting	Befolkning 31.8.2011	Statsbidrag enl behovs- modell, kr/inv	Solidariska läkemedel, kr/inv	Stats- bidrag, kr/inv	Statsbidrag, kronor
Stockholm	2 081 481	2 173	41	2 214	4 607 813 507
Uppsala	337 718	2 174	-19	2 155	727 851 893
Sörmland	272 143	2 398	-19	2 378	647 287 888
Östergötland	430 795	2 299	-4	2 295	988 616 159
Jönköping	337 761	2 278	-19	2 259	763 075 245
Kronoberg	184 250	2 269	-19	2 250	414 612 237
Kalmar	233 084	2 427	-19	2 408	561 328 456
Blekinge	153 179	2 392	-1	2 391	366 258 351
Skåne	1 250 015	2 272	-17	2 256	2 819 642 253
Halland	301 057	2 284	-19	2 265	681 844 646
V:a Götaland	1 588 087	2 262	-19	2 242	3 561 150 604
Värmland	272 973	2 404	2	2 406	656 735 780
Örebro	280 793	2 338	-19	2 319	651 150 333
Västmanland	253 620	2 381	-19	2 362	599 131 243
Dalarna	277 334	2 401	-19	2 381	660 449 513
Gävleborg	276 422	2 417	-19	2 397	662 707 352
Västernorrland	242 381	2 427	-19	2 408	583 579 795
Jämtland	126 296	2 361	-19	2 342	295 800 917
Västerbotten	259 097	2 267	-1	2 266	587 194 212
Norrbottn	248 568	2 404	113	2 517	625 624 143
Gotland	57 432	2 372	-19	2 353	135 145 473
Totalt	9 464 486	2 282	0	2 282	21 597 000 000

Frågor med anledning av detta EkonomiNytt besvaras av Jessica Bylund, tfn 08-452 77 18 och kan även nås via e-post: jessica.bylund@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys/Statistiksektionen

Annika Wallenskog

Jessica Bylund